

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет української й іноземної філології та журналістики

Кафедра німецької та романської філології

ВИКОРИСТАННЯ ВІРШІВ І ПІСЕНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ
ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІСПАНСЬКОЇ
МОВИ В ГІМНАЗІЇ

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 481 групи
Спеціальності: 014.02 Середня освіта
(Мова і література іспанська)

Освітньо-професійної програми: Середня
освіта (Мова і література іспанська)

Олійник Єлизавета Миколаївна

Керівник: кандидатка філологічних наук,
доцентка Ткаченко Л.Л.

Рецензент: стейкхолдерка, учителька
іспанської мови вищої категорії, старша
учителька Херсонської спеціалізованої
школи I-III ступенів №54 з поглибленим
вивченням іспанської та інших
іноземних мов ХМР Божкевич С.П.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК УЧНІВ СЕРЕДНІХ КЛАСІВ	5
1.1. Вікові та психологічні особливості учнів середніх класів	5
1.2. Загальна характеристика лексичних навичок	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Принципи формування лексичних навичок на середньому етапі навчання.....	13
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ВІРШІВ І ПІСЕНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК НА СЕРЕДНЬОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ	20
2.1. Роль віршованих матеріалів у навчанні іспанської мови.....	20
2.2. Основні прийоми та етапи роботи з поетичним текстом на уроці іспанської мови.....	24
2.3. Рекомендації до використання віршів і пісень для розвитку лексичних навичок учнів	Ошибка! Закладка не определена.
2.4. Урок іспанської мови на тему «Зовнішність» з використанням поетичного тексту	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ	
Додаток А. Приклади віршів до уроків іспанської мови.....	45
Додаток Б. Приклади пісень до уроків іспанської мови.	49

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи визначається увагою, яка надається методистами пошуку засобів активізації навчальної діяльності учнів на різних етапах вивчення іноземних мов. Одним із засобів стимулювання інтересу учнів до вивчення іспанської мови та розвитку їхніх лексичних навичок може бути використання віршів та пісень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота відповідає науковим дослідженням кафедри німецької і романської філології «Структурно-семантичний та комунікативно-дискурсивний аспекти дослідження мовно-мовленнєвих одиниць німецької та романських мов» та освітньо-професійній програмі Середня освіта (Мова і література іспанська).

Метою роботи є систематизація інструментів вивчення іспанської мови на середньому етапі навчання з використанням пісень і віршів для розвитку лексичних навичок учнів.

Мета роботи зумовила необхідність вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати вікові та психологічні особливості учнів середніх класів;
- визначити поняття лексичних навичок та принципи їх формування;
- обґрунтувати роль віршованих матеріалів у навчанні іспанської мови;
- схарактеризувати основні прийоми та етапи роботи з поетичним текстом на уроці іспанської мови;
- запропонувати методику використання віршів і пісень для розвитку лексичних навичок на середньому етапі вивчення іспанської мови;

- розробити урок із використанням віршу на уроці іспанської мови.

Об'єктом дослідження є вірші і пісні іспанською мовою, **предметом** – застосування віршів і пісень на середньому етапі навчання іспанської мови для розвитку лексичних навичок учнів.

Теоретичною базою кваліфікаційної роботи слугували праці таких дослідників, як Г.С. Абрамова, А. Х. Бадалян, І. Л. Бім, Н. Д. Гальскова, Н. І. Гез, Н. П. Дьяченко, І. О. Зимня, В. А. Крутецький та інших.

До основних **методів** дослідження у кваліфікаційній роботі належать: аналіз наукових джерел, описовий метод, метод спостереження, експеримент, загальнонаукові методи: аналіз та синтез, систематизація й узагальнення.

Практичне значення кваліфікаційної роботи визначається можливістю використання матеріалів і результатів дослідження у курсі методики викладання іноземних мов, під час проходження виробничої практики та у майбутній професійній діяльності.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК УЧНІВ СЕРЕДНІХ КЛАСІВ

1.1. Вікові та психологічні особливості учнів середніх класів

Згідно з Законом України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту» освітнім процесом називається «система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей». При цьому освітньою програмою називається «єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання» [30].

Згідно Закону України від 16.01.2020 № 463-IX «Про повну загальну середню освіту» [31] до середньої освіти належать:

- адаптаційний цикл базової середньої освіти (5-6 роки навчання);
- базове предметне навчання (7-9 роки навчання) [31].

У середніх класах гімназії людина, як правило навчається приблизно з 11-12 до 15 років. Цей вік є перехідним від дитинства до юності і характеризується перебудовою усього організму. Характерною особливістю підліткового віку є статеве дозрівання. У дівчаток воно починається практично з одинадцяти років, у хлопчиків трохи пізніше. Статеве дозрівання сильно змінює життя дитини, порушує внутрішню рівновагу, вносить нові переживання, впливає на стосунки між хлопцями та дівчатами.

Варто звернути увагу на таку психологічну особливість цього віку, як вибірковість уваги. Це означає, що підлітки будуть позитивно реагувати на незвичайні, цікаві та творчі уроки і класні заходи, тоді як

швидкий зсув уваги не дає можливості зосереджуватися довго на одній і тій же справі. Однак, коли створюються нестандартні ситуації діти займаються позакласною роботою із задоволенням і довгий час [17, с. 76].

Однією з основних характеристик мислення підлітка є його критичність. Дитина, яка раніше завжди з усім погоджувалася, починає мати власні думки, які вона намагається демонструвати якомога частіше, таким чином заявляючи про себе. Школярі у даний період більш схильні до суперечок, оскільки авторитет дорослої людини зводиться до нуля [17, с.77].

Середній шкільний вік є найбільш сприятливим для творчого розвитку. Учні люблять з'ясовувати різні труднощі та конфліктні ситуації, шукати подібності та відмінності, формулювати причини та наслідки. У цей час позакласні заходи можуть бути досить цікавими та корисними, у ході них школярі можуть висловлювати свої думки та судження з певних тем, самостійно вирішувати проблеми, брати участь у дискусіях та доводити свою істину.

Дослідження внутрішнього світу підлітків демонструють, що однією з найважливіших моральних проблем середнього шкільного віку є невідповідність між переконаннями, моральними концепціями і поняттями та вчинками, діями та поведінкою.

Система оціночних суджень та моральних ідеалів цього періоду досить нестабільна. Труднощі побутового плану, проблеми у сім'ї та школі, вплив друзів або однокласників можуть спричинити великі труднощі у розвитку та формуванні школярів. Тому робота викладачів у цей час повинна спрямовуватися на формування морального досвіду та розвиток системи справедливих оціночних суджень [1, с. 186].

У цьому віці для учнів вагоме значення набуває чуттєва сфера. Підлітки можуть дуже бурхливо, емоційно, а іноді агресивно

висловлювати свої почуття. Цей етап життя дитини також можна назвати періодом важкої кризи. Його ознаками можуть бути впертість, відстороненість, конфліктність, егоїзм, замкнутість, спалахи гніву без причини. У період важкої кризи відбувається формування системи особистісних цінностей, які визначають діяльність підлітка, коло його спілкування, вибірковість по відношенню до людей. У підлітковому віці усі пізнавальні процеси досягають доволі високого рівня розвитку. У ці ж роки проявляються життєво необхідні якості людини. Тому вчитель обов'язково повинен звертати увагу до внутрішнього світу дитини, приділяти належну увагу індивідуальній роботі з учнем та допомогати у вирішенні особистих проблем дитини наодинці з нею [26, с. 108].

У середніх класах підлітки часто наслідують один одного, що може призвести до неправильних або навіть аморальних думок та поведінки. Хлопці у підлітковому віці ставлять собі у приклад сильних, незалежних, сміливих, впевнених у собі людей. Але цими якостями володіють не лише добрі люди, тому для них привабливими виступають не тільки книжкові пірати і розбійники, а й місцеві бандити. Наслідуючи їм, школярі переходять ту небезпечну межу, за якою сміливість та мужність стає жорстокістю, незалежність перетворюється на підлість, а впевненість у собі – знуцаннями над іншими [26, с. 115].

Різниця між дівчатами та хлопчиками у цьому віці полягає у різному фізичному розвитку, бо дівчата раніше дорослішають та їм цікавіше спілкуватися з парубками більш старшого віку [26, с. 118].

Отже, у середніх класах основними проблемами при вивченні іноземної мови є такі особливості:

- пам'ять (низький рівень розвитку короткочасної, довготривалої, механічної або логічної пам'яті);
- мислення (низький рівень розвитку словесно-логічного і наочно образного типів мислення);

- увага (низький рівень концентрації і стійкості уваги);
- самооцінка (рівень самооцінки може бути завищений або занижений);
- тривожність і страх (високий або підвищений рівень стресу);
- страх самовираження, ситуації перевірки знань, які не відповідали очікуванням оточуючих;
- проблема страхів у відносинах із вчителями;
- загальна тривожність у школі [5, с. 180].

1.2. Загальна характеристика лексичних навичок

Вивчення іспанської мови є багатокомпонентним процесом, що включає в себе цілий ряд навичок і умінь. Оволодіння лексикою має системоутворююче значення, так як лексика, поряд із граматикою, становить базу іспанської мови [12, с. 99].

Лексика є центральною частиною мови, що іменує, формує і передає знання про будь-які об'єкти, явища, тобто можна сказати, що лексикою є словниковий запас іспанської мови [11, с. 32].

Одним із завдань при вивченні іноземної мови є поповнення словникового запасу. Однак знання еквівалента того чи іншого іноземного слова у рідній мові не говорить ще про сформованість лексичної навички, так як він «представляє собою автоматизовану дію з вибору лексичної одиниці адекватного задуму і її правильному поєднанню з іншими одиницями у продуктивній мові та автоматизоване сприйняття і асоціювання зі значенням в рецептивній мові» [2, с. 121].

Лексика в системі мовних засобів є основною складовою, що несе смислові змістовні зв'язки. Лексика розуміється як сукупність слів, які є частиною будь-якої мови чи діалекту. Оволодіння лексикою в умовах навчання іноземної мови має системоутворюючі значення. Лексика – одна з основних складових мовного спілкування. Вона тісно

взаємопов'язана з фонетикою і граматиною. Однак, вивчаючи різні аспекти мови, особлива перевага повинна віддаватися лексичним навичкам, адже на початковому етапі або в розмовній мові можна спілкуватися окремими словами, не володіючи при цьому знаннями граматики. Однак повноцінне спілкування вимагає взаємодії всіх перерахованих вище аспектів [2, с. 134].

Лексичні навички включають роботу не лише над конкретним словом, а й над тематичними і семантичними групами, словотворення та правилами вживання лексем відповідно до граматиної та стилістичної будови тексту [24, с.12].

Словосприйняття і слововживання щільно зв'язані з процесами розвитку, формування, формулювання та оформлення міркування лексичними засобами іноземної мови. І. Л. Бім зазначає, що опанувати словом означає оволодіти його значенням, формою (звуковою і графічною), вміти його вживати в контексті [8, с. 164].

Відомий філолог С. Г. Тер-Минасова вважає складним завданням вживання слова в контексті: «Дізнавшись нове іноземне слово, еквівалент рідного, слід бути дуже обережним із його вживанням: за словом стоїть поняття, за поняттям – предмет або явище реальності світу, а це світ іншої країни, іноземний, чужий» [34, с. 42]. Таким чином, виділяється культурний елемент, що впливає на вживання слова.

Для того, щоб правильно розпізнавати та використовувати лексику в різних ситуаціях іншомовного спілкування, необхідно цілеспрямовано формувати і розвивати лексичні навички у всіх видах мовленнєвої діяльності.

Лексичні навички являють собою автоматизовану дію з вибору лексичної одиниці адекватного задуму та її правильному поєднанню з іншими одиницями у продуктивній мові, а також автоматично прийняти та співвіднести зі значенням у рецептивній мові [2, с. 133].

У цілому, лексичні навички – явище досить складне, і його структура поділяється на два підвиди: рецептивні і продуктивні. Рецептивні лексичні навички знаходять своє відображення при аудіюванні і читанні, що дозволяє розпізнавати лексичні одиниці з використанням різних каналів сприйняття. Продуктивні лексичні навички дозволяють вибрати правильне мовне явище відповідно до контексту і правилам словотворення при усній і письмовій мові [10, с. 59].

Процес формування лексичної навички включає кілька етапів. О. С. Левицька підкреслює, що зарубіжні лінгвісти виділяють чотири основні етапи у вивченні лексики: сприйняття слова, розуміння його значення, запам'ятовування та використання у мовленні. Засвоєння культурного, психолінгвістичного, граматичного і текстуального аспектів відбувається одночасно з цими етапами [37, с. 58].

У вітчизняній методиці викладання ця система дещо ширше. Відтак, А. Н. Щукін наводить такі стадії формування лексичних навичок: «сприйняття слова (з подальшим створенням звукового образу), усвідомлення значення слова, імітація слова (ізолювано або в реченні), позначення, спрямоване на самостійне називання об'єктів, що визначаються словом, комбінування» [36, с. 129].

Узагальнення цих підходів до розвитку лексичних навичок дозволяє виділити три основні етапи:

- 1) ознайомлення з функціями, значеннями та формальними характеристиками слів;
- 2) тренування і засвоєння слів;
- 3) використання нових мовних явищ у процесі спілкування [11, с. 63].

Методики навчання лексичних навичок не стоять на місці, з кожним роком процес навчання стає все більш різноманітним.

Професор Р.К. Миньяр-Белоручев визначає сутність лексичної навички як здатність:

- швидко викликати з довготривалої пам'яті зразок слова залежно від конкретного мовного завдання;
- уводити його до мовного ланцюга [20].

При вивченні лексики іноземної мови можуть входити і лексичні знання. До них відносяться:

1. знання основних лексичних понять, таких як префікс, корінь, суфікс, закінчення;
2. знання типів словників;
3. знання типів словотвору, наприклад словоскладання, конверсія або словотрів [2, с. 176].

До психологічних складових практичного змісту іншомовної лексики належать:

- а) врахування інтересів учнів, забезпечення їх мотивацією до оволодіння мовою;
- б) процес росту спеціальних здібностей, наприклад мовної здогадки (пояснення значення слова за контекстом, на основі порівняння з лексикою рідної мови);
- в) формування експресивних і рецептивних лексичних навичок, слововживання і словотвору;
- г) взаємодія лексичних навичок з граматичними або фонетичними [5, с. 60].

Мовні експресивні лексичні навички це – навички інтуїтивно правильного використання слів і освіти в усній і в письмовій мові, відповідно до ситуації спілкування і цілей комунікації [10, с. 87].

Під рецептивними лексичними навичками розуміються навички розпізнавання та розуміння лексичних явищ при сприйнятті за допомогою слуху або при читанні [10, с. 92].

Лексичні мовні навички містять у собі два компоненти:

- а) першим виступає слововживання;
- б) другим – словотвір [4, с. 53].

Рецептивні лексичні навички у свою чергу поділяються на:

- а) рецептивно-активні (на базі активної лексики);
- б) рецептивно-пасивні (на базі пасивної лексики) [3, с. 47].

Психофізіологічною основою цих навичок є лексичні динамічні зв'язки як єдність семантичних, слухомоторних, графемних та фонемних образів слів і словосполучень. При оволодінні лексикою тієї чи іншої мови характер взаємодії лексичних навичок з іншими, наприклад із граматичними або фонетичними, займає важливе місце [5, с. 68].

Лексичні навички проходять у своєму розвитку три етапи:

- а) перший – орієнтовно-підготовчий;
- б) другий – стереотипно-ситуативний;
- в) третій – варіативно-ситуативний [4, с. 66].

Таким чином, аналіз методичної літератури вказує на те, що для формування лексичних навичок учителю необхідно чітко уявляти етапи роботи над лексичним матеріалом. Процес введення лексики починається з пред'явлення лексичної одиниці та її пояснення. Увагу учнів слід звернути на вживання слова в конкретному реченні, його сполучуваність і форму, а потім є доцільним провести аналіз. За допомогою семантизації (система адекватних дій) слід розкрити значення слова. Основними прийомами семантизації лексики є опора на предметну наочність, на мовну наочність, тлумачення рідною або іноземною мовою та переклад.

1.3. Принципи формування лексичних навичок на середньому етапі навчання

Як було зазначено, у період середньої школи людина проходить найбільш складний з усіх дитячих вікових груп період, який пов'язаний зі становленням особистості. Саме на цьому етапі закладаються основи морального виховання, формуються соціальні установки, ставлення до себе, до суспільства, формуються цінності і переконання [15, с. 96].

Зміна діяльності, розвиток спілкування, освіта і, в тому числі, вивчення іноземних мов перебудовують пізнавальну та інтелектуальну сферу людини на середньому етапі навчання. У першу чергу слід відзначити зменшення інтересу до навчання, яке властиве школярям. До моменту переходу в середню школу діти помітно відрізняються за низкою критеріїв, зокрема:

- 1) по ставленню до навчання – від відповідального до апатичного;
- 2) по загальному розвитку – від високого рівня до низького (обмежений кругозір і поганий розвиток мови);
- 3) за обсягом і глибиною знань (хоча б у межах шкільної програми);
- 4) за способами засвоєння матеріалу – від уміння самостійно працювати та отримувати знання до повного його відсутності;
- 5) за вмінням долати труднощі в навчальній роботі – від наполегливості до хронічного списування;
- 6) за глибиною пізнавальних інтересів [21, с. 55].

У цей період ставлення до вчителів розділяється і водночас розвиваються засоби пізнання іншої людини, формуються нові критерії оцінки діяльності та особистості дорослого.

Одна група критеріїв стосується якості викладання, інша – особливостей відносин учителя до учнів. Молодші підлітки більше орієнтуються на другу групу, старші цінують вчителів знаючих та строгих, але справедливих, доброзичливих і тактовних, які вміють творчо, цікаво і зрозуміло пояснювати матеріал, швидко організовувати роботу на уроці, залучити до неї учнів і зробити її максимально продуктивною для всіх і кожного [9, с. 68].

Учні дуже цінують ерудицію та начитаність вчителя, вільне володіння предметом, прагнення дати додаткові до навчальної програми знання, цінують учителів, у яких час на уроці не витрачається даремно, і не люблять тих викладачів, які негативно ставляться до самостійних суджень учнів [23, с. 31].

Саме в підлітковому віці з'являються нові поштовхи до навчання, пов'язані з формуванням перспективи на подальше життя, професійних намірів, ідеалів і самосвідомості. Навчання для багатьох набуває особистісного сенсу і перетворюється на самоосвіту [23, с. 34].

Серед основних особливостей учнів на середньому етапі навчання слід відзначити:

- підліткове почуття самостійності, яке допомагає їм виступати окремими суб'єктами навчальної діяльності;
- вихід підліткової діяльності на новий рівень і формування здатності до самоаналізу, саморозвитку і самопізнання. У середній школі досить ефективною є ігрова діяльність, як доступний, корисний, ефектний метод виховання самостійності мислення учнів середньої ланки [15, с. 193].

У цей період дуже важливим є розвиток лексичних навичок, метою яких є вміння поєднувати слова за правилами лексики. Особливість засвоєння словникового запасу включає зв'язок лексичного матеріалу з вмістом комунікації. Крім того, невичерпний словниковий

запас, труднощі, пов'язані з внутрішніми формами слів, звуків та граматики; зі значенням слова, з характером сполучуваності з іншими словами, із вживанням. Також: постійне накопичення лексики, обмежена тематика, недостатня кількість уроків [4, с. 112].

Роль лексики у процесі вивчення іноземної мови велика – саме лексикою передається безпосередній предмет думки, тому вона проникає в усі сфери життя, допомагаючи тим самим відбити не тільки реальну дійсність, а й уявну. Неможливо створити міцний словник у школярів без оволодіння ними лексичного матеріалу [4, с. 123].

При роботі над лексичною базою традиційно виокремлюють три головні етапи:

- 1) ознайомлення;
- 2) первинне закріплення;
- 3) процес росту вміння володіти навичками в різних видах мовленнєвої діяльності [7, с. 146].

Перші два етапи можна поєднати в один – презентація лексики. Цей етап виконує значну роль у навчанні лексиці. Від ефективності та цілеспрямованості цього етапу залежить вся подальша робота над лексикою. Завдання вчителя – вибрати найбільш дієвий спосіб презентації враховуючи рівень знань та ступінь навчання учнів, якісною характеристикою слова і його приналежністю до активного і пасивного мінімуму. Різноманіття прийомів семантизації та первинного закріплення дозволяє вибрати прийом, відповідний цілям і завданням даного уроку, можливостям вчителя і варіювати їх від уроку до уроку.

Розвиток усних і письмових форм спілкування, а також володіння лексикою іноземної мови у плані синонімічного багатства, семантичної точності, адекватності і доречності її використання є невід'ємною передумовою здійснення мети вивчення іноземних мов на середньому етапі навчання [13, с. 92].

Формування лексичних умінь та навичок окрім обліку відомостей формально-структурного характеру, передбачає знання соціальних, ситуативних і контекстуальних правил, яких дотримуються люди, які володіють нормами мови та активно вживають її у різних сферах життя. За період навчання у середній школі діти мають опанувати значення і форми лексичних одиниць і оволодіти умінням їх використовувати у різноманітних ситуаціях усної та письмової комунікації, іншими словами вони мають здобути навички лексичного оформлення тексту при говорінні та при написанні, а також навчитися розрізняти лексичні одиниці при аудіюванні та читанні [24, с. 189].

Слід зазначити, що на середньому етапі навчання іспанській мові потрібно використовувати методичні матеріали, які багаті різною лексикою для того, щоб в учнів не було проблем як з активним, так і з пасивним словником. При цьому слід вивчати слова, виконувати лексичні роботи, а лексика повинна неодноразово опрацьовуватися. Учителю необхідно робити все можливе, щоб досліджуваний лексичний матеріал був задіяний у всіх видах мовленнєвої діяльності [33, с. 136].

При цьому, при формуванні лексичних навичок на середньому етапі навчання застосовуються три принципи: семантичний, сполучуваності та стилістичної необмеженості. Ці три принципи є універсальними і загальноприйнятими, адже вони тісно пов'язані між собою, але, оскільки іспанська мова є досить лексично збагаченою, то далеко не всі слова можна підвести під ці принципи. Часто буває, що ті чи інші слова, що не піддаються відбору за цими трьома принципами, виявляються непоміченими серед різноманіття лексики. І тому, відбираючи лексичний матеріал, слід відштовхуватися від інших додаткових, але також важливих принципів:

- принцип багатозначності;
- словотворчої цінності;

- стройової здатності;
- частотності [4, с. 111].

Відбираючи лексику, слід упершу чергу використовувати принцип семантизації, оскільки спочатку йде відбір лексики за спеціально розробленою тематикою. У результаті в учнів складається уявлення про види словоформ іспанською мовою, а, отже, вони легше зможуть спілкуватися на обрану тему. Так само, при відборі лексики слід використовувати принцип багатозначності. Так, в іспанській мові одне слово може мати декілька значень. Отже, можна дійти до висновку, що за допомогою цих принципів в учнів буде сформований хороший словниковий запас, що дасть їм основу для подальшого удосконалення мовних та лексичних навичок, а це означає, що вивчення мови завжди буде в радість.

У результаті, до кінця кожного уроку в учнів поповнюється запас як активної, так і пасивної лексики, формується монологічне і діалогічне мовлення, школярі можуть вільно спілкуватися з тією чи іншою теми, комбінувати нову і вже засвоєну лексику, розпізнавати нові лексичні словосполучення у мовних зразках і в текстах. За допомогою як активної, так і пасивної лексики, в учнів формується природний характер мовного висловлювання.

Робота над накопиченням словникового запасу триває весь процес навчання. Здебільшого на кожному уроці вчитель знайомить дітей з новими словами і проводить роботу по їх засвоєнню. Робота над лексикою повинна забезпечити створення словникового запасу і запобігання його забуванню. Учні повинні володіти значною кількістю лексики, що дозволяє їм вибирати найбільш вдале слово, словосполучення чи мовне кліше виходячи зі свого світовідчуття і мовних потреб [11, с. 93].

Успішність в оволодінні новою лексикою залежить від наявності у школяра умінь проводити наступні дії:

- спостерігати, порівнювати, аналізувати мовне явище;
- здогадуватися з контексту або словотворчих елементів про значення незнайомих лексичних одиниць;
- працювати з різними словниками;
- вести навчальний словник, вибираючи зручну форму запису;
- користуватися опорами і мнемотехнічними прийомами запам'ятовування слів (жести, умовні знаки, римування, незвичайні ілюстрації) [14, с. 8].

В основі роботи над лексикою лежать певні закономірності, принципи, дотримання яких – необхідна умова ефективності процесу навчання. До їх числа відносяться:

- дидактичні принципи: наочність, активність, міцність, системність, свідомість, науковість, облік вікових особливостей;
- власне методичні принципи, серед яких комунікативна спрямованість навчання, ситуативність, колективна взаємодія, життєва орієнтація навчання;
- приватні методичні принципи – поетапність формування навички, адекватність вправ діям, взаємодія вправ по формуванню лексичної, фонетичної та граматичної сторін мови, взаємодія усних та мовних структур відпрацювання лексики з розвитком техніки читання і письма, взаємодії всіх видів мовної діяльності [14, с. 10].

Для формування лексичних навичок необхідно формувати такі навчальні дії:

- 1) семантизація слова;
- 2) запам'ятовування звукової та графічної форми слова;
- 3) введення слова в довготривалу пам'ять:

- за асоціацією;
- за семантичним групуванням (синоніми, антоніми, близькі за значенням слова);
- за тематичною ознакою;
- швидкий виклик слова з довгострокової пам'яті за допомогою ревізії лексики по темі;
- вживання слова в словосполученнях (у залежності від контексту);
- заміщення потрібного, але невідомого дитині слова близьким за значенням [4, с. 105].

Таким чином, робота над поповненням лексичного запасу проходить на кожному занятті. Учні при цьому часто зустрічаються з однаковими словами у процесі читання текстів і виконання домашніх завдань. Вчителю потрібно знати напевно, як засвоїли учні нову лексику, які лексичні одиниці варто ще повторити, поки не буде досягнуто повної семантизації.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ВІРШІВ І ПІСЕНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК НА СЕРЕДНЬОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

2.1. Роль віршованих матеріалів у навчанні іспанської мови

У сучасному світі для будь-якої людини величезне значення має знання іноземної мови, оскільки міжкультурні зв'язки зайняли важливе місце майже у всіх сферах діяльності людини. Тому в багатьох школах проводиться інтенсивне навчання цього предмету. При цьому існує ряд проблем, які складно вирішити за наявності дуже малої кількості годин. Так, наприклад, практично неможливо навчити дітей іншомовної комунікативної компетенції за дві години на тиждень, проте це і є основною метою навчання іноземної мови [13, с. 87].

Практична мета навчання іноземної мови у школі зазвичай визначається як навчання спілкуванню на іноземній мові, причому передбачається, що закладається основа практичного володіння іноземною мовою для подальшого удосконалення мовних навичок.

Слід зазначити основні цілі навчання іноземної мови в різних видах діяльності:

1) у говорінні: навчити дітей розповісти про якийсь факт, пояснити те чи інше поняття, схвалити пропозицію, погодитися із висловом, засудити або не погодитися з мовним партнером, а так само вміти відстоювати свою точку зору в процесі комунікації;

2) у написанні: сформувати вміння правильно і швидко писати текст на слух, робити конспекти іншомовного тексту, виділяти при цьому головну думку, написати лист, план;

3) у читанні: навчити дітей інтонаційно правильно читати вголос, читати про себе з розумінням загального змісту, окремих деталей і вміння оперувати з текстом;

4) в аудіюванні: сформувати навички розуміння прослуханого тексту і реагування на нього, а також навички розуміння спонтанної мови вчителя або однокласників;

5) у перекладі: навчити дітей виступати в ролі перекладача у побутовій ситуації [25, с. 65].

Але ці цілі навчання є кінцевими, тобто даними навичками іншомовної діяльності повинні володіти учні старших класів або випускники шкіл, тому вчитель середніх класів ставить перед собою конкретні завдання, поступово приводячи учнів до основних цілей вивчення ними іноземної мови.

У зв'язку з цим вчитель самостійно приймає рішення щодо планування навчальної та пізнавальної діяльності дітей у класі, не виходячи при цьому за межі програми, передбаченої для його предмета. Вчителі не мають обмежень у виборі різних форм роботи. Ці форми включають як самостійну діяльність із пошуку та обробки інформації учнів, так і традиційні форми роботи. Традиційні форми роботи не повинні бути пріоритетними самі по собі, але їх слід використовувати для досягнення головної мети іноземної мови – розвитку іншомовної комунікативної компетентності. Виходячи з цього, слід зазначити, що головна мета – зацікавити учнів, зберегти любов до цього предмету протягом усього періоду навчання. Від цього залежить успіх дітей в оволодінні іноземною мовою.

Для досягнення мети вивчення іноземної мови та покращення рівня освіти, ерудиції учнів та розвиток інтелекту має важливе значення використання пісень, поезії та драматургії іноземними мовами. Це обумовлюється емоційним сприйняттям учнів навчального матеріалу,

яке здатне підвищити ефективність досягнення основних цілей, що стоять перед навчанням іноземної мови. Відомо, що запам'ятовуваність матеріалу підвищується, якщо він подається у віршованій формі [18, с. 6].

Учитель іноземної мови у своїй роботі завжди покладається на пам'ять учнів та розвиває її. Звичайно, неминуче використання поезії як допоміжного засобу для запам'ятовування лексики та граматичних структур. На початковому етапі навчання часто звертаються до різних римувань, які виконують свою роль підпірок для пам'яті. Застосування поезії є одним із найефективніших засобів оволодіння іноземною мовою. Читаючи вірші, учні бачать свідоме вживання лексики для передачі думок автора та ознайомлюються з різними функціями мови у спілкуванні [27, с. 34].

Іноземна мова виконує багато функцій, зокрема:

- служить засобом пізнання;
- використовується як засіб комунікації у суспільстві;
- виступає хранителем культури тієї чи іншої країни або народу;
- є засобом формування творчого мислення;
- розвиває і виховує [14, с. 55].

Поезію можна використовувати як зразок сучасної автентичної розмовної та літературної мови для досягнення першочергової мети навчання та для розквіту творчих здібностей у дітей. Результативність використання зразків поезії значною мірою залежить від правильної організації послідовності робіт із ними та підбору вправ, які можуть стимулювати розумову діяльність учнів та сприяти мотивації. Оскільки метою викладання іноземних мов є не лише здобуття знань, формування вмінь та навичок, а й засвоєння інформації про місцеву історію, культуру, естетичну природу та поглинання знань про цінність іншої національної культури, то при формулюванні змісту навчання

безсумнівно постає питання про культурний компонент. Він містить у собі певні мовні і культурологічні знання, а також вміння та навички мовної та немовної поведінки. Обираючи зміст національних і культурних компонентів із різних матеріалів виділяють те, що має педагогічну цінність, що може не тільки сприяти навчанню спілкуванню іноземною мовою, але й долучитися до культури та традицій країни досліджуваної мови. Таким чином, вивчення культури в процесі навчання вносить істотний внесок у виховання молодого покоління [34, с. 286]

Навчання іноземної мови, у тому числі іспанської, не тільки знайомить із культурою країни, мова якої вивчається, але й завдяки порівнянню відтіняє особливості рідної національної культури, знайомить із загальними цінностями людей, тобто сприяє вихованню учнів у контексті «діалогу культур». Введення елементів культури значно підвищує інтерес та мотивацію навчання, що дуже важливо, тому що навчання без мотивації неефективне.

Говорячи про використання поезії на уроках іспанської мови, слід зазначити, що цей вид діяльності знайомить дітей з іспанською поезією, культурою та звичаями країни, що завжди є привабливим для учнів. Перш за все, це пов'язано з реалізацією країнознавчого підходу, що часто стає перешкодою для учня при відсутності будь-яких цікавих форм роботи, оскільки дітям нудно просто заучувати якісь дані. Однак передача країнознавчих знань є однією з ключових сфер викладання іноземних мов, оскільки зв'язок між українськими школярами та іноземними однолітками постійно розширюється, що пов'язано з розвитком етнічних відносин між країнами. Щоб забезпечити адекватне спілкування з іноземцями, студенти повинні мати певну інформацію про життя та особливості іспанців, тобто загальне розуміння життя людей в Іспанії [34, с. 291].

Окрім країнознавчої інформації робота з віршами іспанських авторів дає можливість:

- розширити словниковий запас учнів;
- закріпити і ввести лексичні та граматичні матеріали;
- допомагає вирішити виховні завдання;
- сприяє розвитку мовної пам'яті і слуху учнів [27, с. 23].

Особливий інтерес досягнення цих цілей представляє у середніх класах. Дуже важливо вживати віршовані матеріали у навчанні іспанської мови з використанням правильної схеми вимови та розробляти ідеї з точки зору граматики. На основі вивчених віршів діти будуть робити менше помилок у процесі навчання і матимуть великий словниковий запас.

Із усього сказаного випливає те, що, зберігаючи інтерес до мови як засобу спілкування, потрібно розвивати заціквленість до мови як носія культури. Використання культурної та духовної спадщини досліджуваної мовної країни може надати важливу допомогу в цьому питанні. І, звичайно, це можуть бути і кращі зразки поетичної творчості на мові, що вивчається, як її змістовного компонента. Поетичний жанр, завдяки наявності вербального тексту, здатний точно і образно відобразити соціальне життя людей у досліджуваній країні.

2.2. Основні прийоми та етапи роботи з поетичним текстом на уроці іспанської мови

Основна мета роботи кожного вчителя – забезпечити перетворення навчального процесу від монотонного механічного копіювання матеріалів до творчого пошуку. Робота над поетичними творами сприяє активній творчій діяльності учнів, стимулює мотивацію навчання. Систематична робота над віршем розвиває учнів, збагачує їх духовний

світ, прищеплює чуйність до поезії, радує яскравістю музики та мови, навчає цінувати красу природи. Поезія стимулює творчість дітей і має величезний емоційний вплив. Читання віршів та їх переклад роблять заняття іноземною мовою більш змістовним, мотиваційно спрямованим та повчальними, а також підвищують інтерес до вивчення предмета [20].

Звичайно, що дуже багато залежить від учителя, від його любові до поезії, розуміння її, особистого ставлення до поетичних творів, здатності захопити учнів, вселити в них віру в свої творчі здібності. Якщо це вдається, то і слабкі учні часом здатні приємно здивувати своїми поетичними перекладами.

Таким чином, поезія та рима відіграють дуже важливу роль у вивченні іспанської мови. Вірші на уроках іспанської є способом стимулювати емоції учнів та їхню роботу, оскільки вони допомагають зняти напругу та скутість. Вчителі іспанської мови доволі часто використовують римування, адже учень будь-якого віку обов'язково підбере собі щось своє, що надовго залишиться у його пам'яті [35, с. 54].

При використанні віршованих матеріалів при вивченні іспанської мови слід охарактеризувати основні прийоми та етапи роботи з таким поетичним текстом. Прийоми використовуються з метою активізації сприйняття дітьми навчального матеріалу, поглиблення пізнання, стимулювання пізнавальної діяльності. Вони забезпечують рішення задачі, виконуваної тим чи іншим методом. У навчанні мають місце можливі переходи методів в прийоми і навпаки, викликані специфікою навчання [29]. Прийоми співвідносяться з конкретними діями, складовими діяльності та входять до неї в якості компонента.

Важливо, щоб прийоми, якими користуються вчителі, ставили учнів перед необхідністю вирішенням розумових завдань. Слід акцентувати увагу на те, що учні можуть не лише копіювати мовну одиницю, а й використовувати її для висловлення власних думок. Отже,

методи вказують на діяльність, організовану вчителем і здійснювану учнями в навчанні іноземній мові. Вони мають універсальний характер і можуть бути представлені у будь-якому напрямку та у будь-якій системі, оскільки вони відображають природний процес навчання: від ознайомлення до тренування і до застосування (практики).

У школі уроки іспанської мови слід починати з фонетичної зарядки, для цього можуть використовуватися скоромовки, пісні, приказки, вірші та римування. Використання фонетичної зарядки дозволяє вчителю вирішити відразу безліч педагогічних завдань. По-перше, це організовує учнів, налаштовує їх на робочий лад. Крім того, учні занурюються в атмосферу іноземної мови [24, с. 287].

Важливим фактором у роботі з римуваннями і віршами є відбір як їх змісту, так і прийомів роботи з ними, відповідно до віку учнів, а так само цілі, які ставить перед собою вчитель. Текст (якщо його немає в підручнику) може бути записаний на картках або на дошці. Інтенсивному запам'ятовуванню сприяє використання візуальної опори у вигляді ілюстрацій, картинок та малюнків [18, с. 31].

Коли вірш завчено, весь його лексичний зміст уводиться до складу активного словника учня, і, таким чином, створюється його лексична база. При заучуванні поетичних текстів на уроках іспанської мови перед вчителем постає декілька завдань:

- стимулювати інтерес до поетичного тексту;
- допомогти зрозуміти зміст загалом;
- допомогти зафіксувати необхідний елемент напам'ять;
- навчити виразно читати;
- забезпечити запам'ятовування поетичного тексту [13, с. 74].

Із метою виконання усіх вище перерахованих завдань рекомендується наступний порядок розучування напам'ять поетичних текстів:

- обираючи римування, учитель визначає у ньому головний об'єкт відпрацювання (звук, лексика і так далі);
- повідомляє назву римування, семантизує текст за допомогою наочності;
- пояснює завдання дітям;
- знайомить дітей із римуванням, прочитуючи текст кілька разів;
- пояснює загальний зміст римування до свідомості дітей;
- під час читання, просить дітей здогадатися, про що йде мова, коригуючи їх відповіді;
- проводить відпрацювання найбільш важких слів, словосполучень, структур;
- організовує індивідуальне повторення слів за вчителем;
- забезпечує хорове повторення римування порядково за вчителем кілька разів;
- проводить одночасне декламування вчителем і дітьми римування в цілому [13, с. 89].

Індивідуальне читання не рекомендується на заняттях, де знайомляться з поетичним текстом. У процесі розучування учитель повинен підійти до кожного учня і прислухатися, чи правильно він промовляє матеріал, та за необхідності внести коригування.

Під час читання римувань учитель із перших уроків звертає увагу на невербальні компоненти спілкування (вираз обличчя, жести, пози). Учитель пояснює дітям, що, читаючи римування не слід хвилюватися; читаючи вголос, слід звертатися не тільки до педагога, а й до всіх учнів. При цьому слід звернути увагу на поставу, міміку, гучність.

Під час декламування віршів та пісень учитель повинен привернути увагу дітей на правильність використання вдоху та видиху, тренуючи дітей вимовляти короткі фрази на одному диханні. Проголошення римувань в уповільненому темпі сприяє вдосконаленню

мовного дихання, що у свою чергу дозволяє ретельно відпрацювати вимову звуків та слів.

Для того, щоб розвинути почуття темпу та ритму, вчителю слід застосовувати завдання на розмірене читання поетичних текстів і хорове виконання їх у заданому темпі (без поспіху, помірно та швидко). Для формування сили голосу римування вимовляється голосно, потім тихіше і в кінці пошепки або навпаки. Деякі римування можна не перекладати дітям. Вчителю достатньо при декламуванні поетичного тексту виставити на дошку картинку, відповідну змісту римування (читання з опорою на наочність). Така робота призведе до розвитку здатності асоціювати звук із наочними образами [33, с. 175].

Ми можемо зробити висновок, що робота над поезією більше стосується роботою над фонетикою, тому на середньому етапі навчання вірші використовуються для проведення фонетичних зарядок, відпрацювання окремих звуків, інтонації, наголосів. Крім цього, для поповнення запасу слів учнів, для засвоєння лексичного або граматичного матеріалу по темі, а також із метою організації учнів.

2.3. Рекомендації до використання віршів і пісень для розвитку лексичних навичок учнів

Робота над розвитком лексичних навичок ведеться на всіх етапах навчання. При цьому учні з великим бажанням і старанням працюють над окремими звуками, важковимовними словами та інтонацією, якщо вони представлені у вигляді віршів та пісень. При навчанні вимові основне завдання полягає в тому, щоб розвинути мовний слух учнів. Це завдання може бути вирішене тільки при раціональному поєднанні імітації з поясненнями [14, с. 117].

Процес імітації можна поділити на два етапи:

- прослуховування зразка (у мові вчителя або аудіозапису);
- відтворення зразка.

У процесі відтворення учні намагаються уподібнити свою вимову зразковій. Унікальність методу використання віршованих творів на уроках іспанської мови полягає в тому, що він дозволяє підтримувати та вдосконалювати навички вимови простим та водночас ефективним способом у невербальному середовищі. А також допомагає уникнути багатьох помилок при вивченні, тренуванні та закріпленні нових звуків.

Слова зберігаються в людській пам'яті асоціативно-тематичними групами, тому при формуванні словника досліджуваної мови, необхідно ввести нові лексичні одиниці так званими тематичними групами. Як результат, відбувається об'єднання навчального матеріалу довкола провідних лексичних тем, наприклад: школа, спорт, зовнішність, одяг, природа, географія, дім, їжа, сім'я, домашні тварини, звірі, кольори та інше [19, с. 21].

Для того, щоб добре запам'ятати слова та вирази, їх потрібно повторити багато разів. Якщо інформація виступає у формі віршів чи пісень, тобто вона має риму та певний ритм, то її можна запам'ятати набагато швидше та простіше. Для того щоб добре розвинути навички говоріння на іноземній мові, потрібно вивчати поетичні твори напам'ять і відтворювати їх на уроках спочатку хором, пізніше у парах і наприкінці індивідуально.

Робота з використанням віршів та пісень має декілька етапів, серед яких:

- організаційний момент;
- мовленнєва зарядка;
- введення / закріплення / тренування (відпрацювання) лексики;
- динамічні паузи [16, с. 54].

Для того, щоб зробити процес оволодіння граматичними аспектами мови цікавим, продуктивним і творчим необхідно зосередитись на комунікативній та функціональній спрямованості. Із цієї причини необхідно використовувати прийоми роботи над граматичним матеріалом, що дозволяють уникнути одноманітного механічного навчання під час занять. Одним із таких прийомів виступає використання творчих завдань із поезією та пісенним матеріалом. Заучування напам'ять коротких віршів і пісень, безумовно, допоможе вдосконалити та виправити навички вимови, розвинути пам'ять та почуття ритму та значно збільшити словниковий запас учнів. Для збереження граматичних знань у пам'яті учнів не лише у формі запам'ятовуваних правил, схем та таблиць, щоб мова учнів була граматично правильною, необхідно забезпечити умови для повторного використання мовних зразків [21, с. 103].

Розвиток лексичних умінь за допомогою віршованих матеріалів включає не лише інформацію формального та структурного характеру, але й знання соціальних, ситуативних і контекстуальних правил, яких дотримуються носії певної мови. Варто зазначити, що в цьому випадку методисти рекомендують розділяти віршований матеріал на теми, щоб школярі могли поступово засвоювати словниковий матеріал. Забезпечуючи учнів комунікативними завданнями, можна не тільки підвести їх до сприйняття теми, а й цілі уроку.

Отже, пропонується наступна методика використання віршів і пісень для розвитку лексичних навичок на середньому етапі вивчення іспанської мови:

- обираючи римування, учитель визначає у ньому головний об'єкт відпрацювання (звук, лексика і так далі);
- учитель записує вірш або пісню заздалегідь на дошці або друкує на аркушах паперу і роздає учням;

- назву пісні або віршу учитель записує на дошці та пропонує учням здогадатися про її зміст;
- учні прослуховують виразне читання учителя або фонозапис;
- під час повторного прослуховування учні імітують вимову вчителя або диктора хором під час пауз;
- учитель перевіряє розуміння змісту (дослівний переклад тексту загальними зусиллями учнів під керівництвом учителя, відповіді на запитання);
- слова та цілі рядки віршів або пісень використовуються учнями при формулюванні власних висловлювань;
- учням пропонується вивчити вірш або пісню напам'ять;
- на наступних уроках достатньо повторити кілька разів вірш або пісню, щоб її слова запам'яталися міцно і надовго.

2.4. Урок іспанської мови на тему «Зовнішність» з використанням поетичного тексту

Клас: 7-Б

Тип уроку: комбінований

Мета уроку:

Практична: розвиток вміння сприйняття і розуміння іноземної мови на слух; розвиток умінь вивчаючого читання.

Загальноосвітня: розширення фонових знань учнів (збагачення знань через вивчення нової теми); розширення лінгвістичного кругозору учнів (робота з новим лексичним матеріалом в рамках теми уроку).

Розвиваюча: розвиток пам'яті, уваги, мислення; розвиток умінь пошуку інформації; розвиток уваги, логіки і мовної здогадки учнів.

Виховна: прищеплення навичок використання формул мовленнєвого етикету на заняттях і в повсякденному житті (бесіда з

учнями іспанською мовою); виховання інтересу до вивчення іноземної мови.

Завдання уроку:

- введення нових лексичних одиниць і формування навичок їх використання в рамках теми уроку;

- удосконалення інтонаційно-вимовних навичок в рамках теми уроку;

- удосконалення досвіду техніки читання в рамках теми уроку.

Хід уроку:

I. Організаційний момент:

Добрий день усім! Дуже рада вас бачити! Як ваші справи? Тема сьогоднішнього уроку – «Зовнішність». Зовнішній вигляд людини – це те, як інші люди бачать і сприймають їх.

¡Buenos días a todos! ¡Estoy alegre de veros! ¿Como estáis, chicos? El tema de la lección es «Aspecto físico». La apariencia física de una persona es como la ven y perciben otros individuos.

II. Мовленнєва зарядка:

А тепер давайте прочитаємо скоромовку та спробуємо швидко промовити її:

Ahora vamos a leer un trabalenguas y tratar de promoverlo rápidamente:

«El viejo cangrejo se quedó perplejo al ver su viejo reflejo en aquel espejo».

III. Основна частина уроку:

1. А зараз давайте прочитаємо нову лексику з теми «Зовнішність». До вашої уваги прикметники для фізичного опису людини:

Ahora vamos a leer un nuevo vocabulario. Adjetivos para la descripción física:

La cara (ancha, ovalada, redonda, cuadrada) – обличчя (широке, овальне, кругле, квадратне).

Los cejas (espesas, claras, negras) – брови (густі, світлі, чорні)

Los ojos (grandes, rasgados, saltones, claros, oscuros, marrones, azules, verdes, grises) – очі (великі, розкосі, випуклі, світлі, темні, карі, сині, зелені, сірі).

La nariz (recta, pequeña, chata, aguileña, algoaplastada, hundida) – ніс (прямий, маленький, приплюснутий, орлиний, трохи сплющений, вдавнений).

La boca (grande, pequeña) – рот (великий, маленький)

Los labios (finos, gruesos) – губи (тонкі, товсті)

El pelo (castaño, blanco, rubio, cano, corto, largo, liso, ondulado, rizado) – волосся (каштанове, біле, русяве, сиве, коротке, довге, пряме, хвилясте, кучеряве) [32, с. 519].

2. На дошці записана назва віршу з яким ми будемо працювати на уроці, спробуйте здогадатися про його зміст.

El nombre del poema en el que trabajaremos en la lección está escrito en la pizarra, intenta adivinar su significado.

3. Прослухайте фрагмент вірша Хосе Хоакіна де Ольмедо у якому він описує самого себе.

Escuche el fragmento del poema «Descripción de sí mismo» por José Joaquín de Olmedo.

4. Зараз давайте прочитаємо разом фрагмент вірша Хосе Хоакіна де Ольмедо у якому він описує самого себе та спробуємо перекласти його.

Ahora vamos a leer juntos el fragmento del poema «Descripción de sí mismo» por José Joaquín de Olmedo y vamos a tratar de traducirlo.

«Descripción de sí mismo»

Por José Joaquín de Olmedo

*«Imagínate, hermana,
un joven cuyo cuerpo
tiene de alto dos varas,
si les quitas un dedo.
Mi cabello no es rubio,
pero tampoco es negro,
ni como cerda, liso
ni como pasa, crespo;
la frente es espaciosa.
Cual de hombre de provecho
las cejas bien pobladas,
y algo oscuro su pelo,
y debajo unos ojos,
que es lo mejor que tengo;
ni muy grandes, ni chicos,
ni azules, ni muy negros,
ni dormidos, ni alegres,
ni vivos, ni muy muertos.
Son grandes las narices,
y a mucho honor lo tengo,
pues narigones siempre
los hombres grandes fueron.
La boca no es pequeña,
ni muy grande en extremo.
El labio no es delgado,
ni pálido ni de fuego.
Los dientes son muy blancos,
cabales y parejos.
Y de todo me río*

*Para que
Puedan verlos» [32, с. 165].*

5. Наступне завдання – дати відповіді на запитання, спираючись на вірш:

La siguiente tarea es responder las preguntas basadas en el poema:

1. <i>¿Cómo describe el autor sus ojos?</i>	1. Як ліричний герой описує свої очі?
2. <i>¿Qué tipo de cabello puede tener una persona?</i>	2. Яке може бути волосся у людини?
3. <i>¿De qué el autor tiene mucho honor?</i>	3. Чим пишається поет?
4. <i>¿Qué palabras pueden describir los labios?</i>	4. Якими словами можна описати губи?
5. <i>¿Qué dientes tiene el autor?</i>	5. Які зуби має ліричний герой?

6. Зараз вам доведеться переписати слова з вірша, пов'язані з темою уроку, у зошит.

Ahora hay que volver a escribir en un cuaderno las palabras del verso relacionadas con el tema de la lección.

7. А зараз на прикладі вірша спробуйте описати себе або своїх родичів, використовуючи нову лексику з теми.

Usando el vocabulario del verso trata de describir a sí mismo o sus parientes (mamá, papá, abuela, abuelo, hermana o hermano).

IV. Підведення підсумків уроку:

Дуже дякую за вашу роботу на уроці. Домашнім завданням буде вивчити вірш напам'ять. Можете бути вільними. До зустрічі!

Muchas gracias por vuestro trabajo. La tarea será aprender el verso. Estáis libres. ¡Hasta la vista!

У результаті роботи було отримано наступні результати (таблиця 1):

Таблиця 1. Результати застосування поетичного тексту на уроці для розвитку лексичних навичок

Показник	Кількість учнів (n=10)	
	Осіб	%
Робота з новим лексичним матеріалом:		
Високий рівень	4	40,00%
11-12 балів	2	20,00%
10-9 балів	2	20,00%
Середній рівень	5	50,00%
8-7 балів	4	40,00%
6-5 балів	1	10,00%
Низький рівень	1	10%
4-3 бали	1	10%
Менше 3 балів	0	0%

Отримані дані свідчать про те, що учні 7-Б достатньо добре засвоїли нову лексику та активізували раніше отримані знання з теми «Зовнішність», оскільки 50% з 10 учнів змогли впоратись із поставленими завданнями на 5-8 балів, 40% учнів мали високий рівень розвитку вмінь, тобто 9-12 балів, та лише 10% учнів із класу виявили низький рівень розвитку вмінь.

Можемо зробити висновок, що використання вірша активізувало пізнавальний інтерес учнів, сприяло розвитку їхньої мовної здогадки (розуміння значення незнайомих слів за контекстом) та вмінною активно вживати нову лексику у поставлених завданнях (відповідях на запитання та власних коротких повідомленнях).

ВИСНОВКИ

У першому розділі роботи було проаналізовано вікові та психологічні особливості учнів середніх класів та загальні принципи формування їхньої лексичної компетентності. З'ясовано, що діти навчаються у гімназіях у 5-9 класах приблизно з 11 до 15 років, а цей вік вважається перехідним від дитячого до підліткового та характеризується перебудовою всього організму.

Середній шкільний вік найбільш підходить для творчого розвитку. У цей час не тільки робота на уроці, а й позакласні заходи можуть бути особливо цікавими та корисними для учнів, оскільки у ході роботи вони можуть висловлювати свої думки та судження з різних тем, самостійно вирішувати нагальні проблеми, брати участь у дискусіях та доводити свою точку зору. Ці вікові та психологічні особливості враховуються при формуванні лексичних навичок у дітей.

Лексика є центральною частиною мовної системи, що іменує, формує і передає знання про будь-які об'єкти, явища, тобто лексикою є словниковий запас мови, у тому числі іноземної. На кожному уроці учні поповнюють його активною та пасивною лексикою і, як результат, можуть вільно спілкуватися з тією чи іншою теми, комбінувати нову і вже засвоєну лексику, розпізнавати нові лексичні словосполучення у мовних зразках і в текстах. Робота над лексикою повинна забезпечити створення словникового запасу та запобігти його забуванню. Для формування лексичної навички необхідні не тільки відомості формального та структурного характеру, але й соціокультурні та лінгвістичні знання (правила словотворення лексичних одиниць і їх сполучуваності, розуміння службових слів та етимології окремих слів).

Для формування лексичних навичок учителю необхідно чітко уявляти етапи роботи над лексичним матеріалом. Процес введення

лексики починається з пред'явлення лексичної одиниці та її пояснення. Учителю потрібно звернути увагу на те, як засвоїли учні нову лексику, які лексичні одиниці варто ще повторити, поки не буде досягнуто їхньої повної семантизації.

Завданнями другого розділу було обґрунтувати роль віршованих матеріалів у навчанні іспанської мови, схарактеризувати основні прийоми та етапи роботи з поетичним текстом на уроці іспанської мови, запропонувати методику використання віршів і пісень для розвитку лексичних навичок учнів та розробити урок із використанням віршу на уроці іспанської мови.

Для покращення рівня освіти школярів, поповнення словникового запасу, розвитку знань та інтелекту учнів велике значення має робота з поезією та піснями іноземною мовою, які сприяють розвитку не тільки лексичних навичок, але й пам'яті. Коли інформація поступає у формі пісні чи поезії, тобто має риму та певний ритм, то вона засвоюється набагато швидше та простіше. Важливим фактом є те, що поетичний матеріал на уроках іспанської мови є способом стимулювати емоції учнів та їхню роботу, оскільки вони допомагають зняти напругу та скутість. Ефективність використання зразків поезії значною мірою залежить від правильної послідовності роботи над ними та підбору вправ, які можуть стимулювати розумову діяльність учнів та сприяти їхній мотивації. Важливо, щоб прийоми, якими користуються вчителі, ставили учнів перед необхідністю вирішення розумових завдань. Слід акцентувати увагу на тому, що учні можуть не лише копіювати мовну одиницю, а й використовувати її для висловлення власних думок.

Коли вірш завчено, весь його лексичний зміст включається в активний словник учня, і, таким чином, створюється його лексична база. Заучування напам'ять віршів і пісень, безумовно, допоможе вдосконалити та виправити навички вимови, розвинути пам'ять та

почуття ритму та значно збільшити словниковий запас учнів. Також вивчення віршів та пісень буде корисним для збереження граматичних знань у пам'яті учнів не лише у формі правил, схем або таблиць, а й на емоційному рівні.

У ході проведення кваліфікаційного дослідження було розроблено урок з використанням віршованого матеріалу для покращення розуміння нової лексики з теми «Зовнішність». Учні проглянули словник, прочитали вірш декілька разів, переклали його разом зі вчителем та виписали у зошит незнайомі слова. Це допомогло їм у розв'язанні наступного завдання: дати відповіді на запитання, на прикладі вірша описати свою власну зовнішність або зовнішність своїх родичів, використовуючи нову лексику з теми, та вивчити вірш напам'ять для остаточного закріплення лексичного матеріалу.

На основі отриманих даних ми побачили, що після роботи з віршем 40% учнів оволоділи новим лексичним матеріалом на високому рівні, 50% – на середньому та лише 10% – на низькому рівні, що загалом доводить ефективність використання поетичного матеріалу на уроках іспанської мови.

У Додатках представлено добірку віршів та пісень, які можуть стати у нагоді при розробці інших уроків іспанської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова Г.С. Вікова психологія: підручник для студентів ВУЗів : 4-е вид., М.: Талком, 2001. 672 с.
2. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва : Икар, 2009. 448 с.
3. Бабинська П. К., Леонтъева Т. П., Андреасян І. М., Будько А. Ф., Чепик І. В. Практичний курс методики викладання іноземних мов : навч. посіб. 3-є вид., допов. і перероб. Мн. : Тетра Системс, 2005. 288 с.
4. Бадалян А. Х. Формирование и развитие лексических навыков в процессе обучения иностранному языку. Молодой ученый. 2018. № 13 (199). С. 111–113.
5. Беляев Б. В. Очерки с психологии обучения иностранным языкам. М. : Просвещение, 1965. 227 с.
6. Бим И. Л. Некоторые актуальные проблемы современного обучения иностранным языкам. Иностранные языки в школе. 2001. № 4. С.12–18.
7. Бим И. Л. Общая методика обучения иностранным языкам : хрестоматія. М. : Просвещение, 1991. 289 с.
8. Бим И. Л. Теория и практика обучения иностранным языкам в средней школе. Проблемы и перспективы. М. : Просвещение, 1988. 164 с.
9. Бреслау Г. М. Рівні активності вчення школярів і етапи формування особистості. Формування активності учнів і студентів колективі. Рига, 1985. 167 с.
10. Бронський В. С. Теоретичні основи формування і розвитку лексичних навичок у школярів. 2011. № 4. 153 с.
11. Бронштейн І. В. Використання дефініцій один із способів роботи над лексикою. *Іноземні мови у школі*. 1991. №5. 98 с.

12. Вендина Т. И. Введение в языковедение : учеб.пособие для педаг. вузов. М. : Высшая школа, 2001. 288 с.
13. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам : пособие для учителя. М. : Просвещение, 2000. 193 с.
14. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика : учеб.пос. для студ. лингв. ун-тов фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений. М. : Академия, 2006. 312 с.
15. Гамезо М. В., Петрова Е. А., Орлова Л. М. Возрастная и педагогическая психология : учеб. пособие для студентов всех специальностей педагогических вузов. М. : Педагогическое общество России, 2003. 512 с. URL: <http://rpedagogy.ru/journal/article/760/> (дата звернення: 24.02.2021).
16. Гез Н. И. Методика обучения иностранным языкам. М. : Высш. школа, 1982. 373 с.
17. Добрович А. Б. Воспитателю о психологии и психогенном общении. *Особенности обучения и психического развития школьников 13-17 лет* / под ред. И. В. Дубровиной, Б. С. Кругловой. М. : Педагогика, 1988. 190 с.
18. Дьяченко Н. П. Вірші, римування і пісні як засіб підвищення ефективності уроку іспанської мови. *Педагогічний вісник*. 2004. №3. С. 30–33.
19. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. М.: Просвещение, 1991. 220 с.
20. Как поддержать мотивацию на уроках иностранного языка с помощью стихотворений. URL: <http://rostov-language.ru/help-42.html> (дата звернення: 05.03.2021)
21. Колкер Я.М., Устинова Е.С., Еналиева Т.М. Практическая методика обучения иностранному языку : учеб. пособие для студ. филол.

фак. высш. пед. учеб. заведений. 2-е изд., стер. М. : Академія, 2004. 264 с.

22. Криворчук І. О. Мозаїка : іспанська мова в історичному та культурному контексті країни : навчальний посібник з практики іспанської мови як другої для студентів V курсу. Вінниця : Нова Книга, 2012. 240 с.

23. Крутецький В. А. Психология обучения и воспитания школьников. Книга для учителей и классных руководителей. М. : Просвещение, 1976. С. 30–47.

24. Маслыко Е. А., Бабинская П. К., Будько А. Ф., Петрова С. И. Настольная книга преподавателя иностранного языка : справочное пособие, 9-е изд., стереотип. Мн. : Высшая школа, 2004. 522 с.

25. Миролубов А. А., Рахманова И. В., Цетлин В. С. Общая методика обучения иностранным языкам в средней школе / под ред. А. А. Миролубова. М. : Просвещение, 2001. 205 с.

26. Мухина С. В. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество: учеб. пособие. М. : Академия, 2000. 456 с.

27. Нехорошева А. В., Трушина Т. М. English&Deutsch. Вірші та римування на уроках іноземної мови : практичний посібник. М. : АРКТИ, 2006. 48 с.

28. Николаенко В. М, Залесов Г. М., Андрюшина Т. В. Психология и педагогика : учебное пособие / отв. ред. канд. филос. наук, доцент В. М. Николаенко. М. : ИНФРА-М; Новосибирск: НГАЭиУ, 2000. 175 с.

29. Особливості римування у іспанській мові. URL:<https://kidclub.xbridge.ru/blog/rhymes-in-spanish/> (дата звернення – 23.03.2021)

30. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38-39. 380 с. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення – 20.02.2021)

31. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2020. № 31. 226 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення – 20.02.2021)

32. Серебрянська А. О. Іспанська мова для початківців : підр. для студ. вищ. навч. заклад. 3-є вид., виправл. Вінниця : Нова Книга, 2015. 544 с.

33. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам. Базовый курс лекций. М. : Просвещение, 2005. 239 с.

34. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация : учеб. пособие. М. : Слово, 2004, 624 с.

35. Шапов А. Н. Методика преподавания иностранных языков : общий курс : учеб. пособие, 2-е изд., перераб. и доп. М. : АСТ: Восток-Запад, 2008. 253 с.

36. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам : теория и практика : учебное пособие для преподавателей и студентов. М. : Омега-Л, 2010. 475 с.

37. Levitskaya O. S Lexical Competence Development as an Integral Part of Translators Training. *Ідеї. Пошуки. Рішення* : збірник статей і тез X міжнар. науч. практ. конф., Мінськ, 23 лист. 2016 р., Частина 6. Мн. : БДУ, 2017. С. 58–59.

38. A Lavarse Los Dientes. URL: <https://entre-amigos.ru/infantil/canciones/25-lavarse-los-dientes.html> (дата звернення – 05.02.2021)

39. Amigos del corazón. URL: <https://entre-amigos.ru/infantil/canciones/948-patito-feo-amigos-del-corazon.html> (дата звернення – 05.02.2021)

40. Cuidemos Nuestro Planeta. URL: <https://www.elamanecerdelapoesia.com/t8699-cuidemos-nuestro-planeta>
(дата звернення – 02.02.2021)
41. El Otoño Llegó. URL: <https://entre-amigos.ru/infantil/canciones/1548-infantil-el-otono-llego.html> (дата звернення – 05.02.2021)
42. Poemas de amor (8) URL: <http://www.ciudad-real.es/varios/poemas/poemas08.php> (дата звернення – 02.02.2021)
43. Que llueva. URL: <https://entre-amigos.ru/infantil/canciones/1287-infantil-que-llueva.html> (дата звернення – 02.02.2021)
44. Romance de la Luna, Luna. URL: <http://www.gak.com.ua/creatives/2/26454> (дата звернення – 07.02.2021)

ДОДАТКИ

Додаток А. Приклади віршів для уроків іспанської мови

Rafael Alberti, Rutas

*Por allí, por allá,
a Castilla se va.
Por allá, por allí,
a mi verde país.*

*Quiero ir por allí,
quiero ir por allá.
A la mar, por allí ;
a mi hogar,
por allá [32, с. 54].*

*Quiero y no quiero querer
A quien no queriendo quiero.
He querido sin querer
Y estoy sin querer queriendo.
Si porque te quiero quieres
Que te quiera mucho más,
Te quiero más que me quieres.
¿Qué más quieres?
¿Qué más quieres?
¿Quieres más?
Te quiero [32, с. 23].*

Рафаель Альберті. Дороги

Дороги там і тут
В Кастилію ідуть.
Дороги там і тут
В зелений край ведуть.

Я хочу йти туди,
Я хочу йти сюди.
До моря – це туди.
Додому це –
сюди [32, с. 54].

Я кохаю і не хочу кохати,
Того, кого кохаю не бажаючи.
Я покохав, не бажаючи,
І не бажаючи, кохаю.
Якщо ти хочеш,
Щоб я тебе кохав ще більше,
Тебе кохаю більш, ніж ти мене.
Чого ти хочеш?
Чого ти хочеш?
Хочеш більше?
Я тебе кохаю [32, с. 23].

*Sol, solecito,
calienta un poquito,
hoy, mañana
y toda la semana.
Sol, solecito,
amarillo, amarillo,
brilla todo el día.
Salud
y alegría [32, с. 22].*

Сонце, сонечко,
погрій трішечки
сьогодні, завтра
і увесь тиждень.
Сонце, сонечко,
жовте-жовте,
світить цілий день.
На здоров'я
і на радість [32, с. 22].

La cigüeña

*La cigüeña, cigüeñita
sobre cien tierras voló.
Tanto voló que en las alas
sentía un fuerte dolor.
Yo la pregunté a la cigüeña:
– ¿Cuál es la tierra mejor?
– La tierra donde senace –
al punto
me contestó [32, с. 22].*

Лелека

Лелека, лелеченька
сотні земель пролетів.
Він стільки летів, що в
Крилах відчув сильний біль.
Я запитав у лелеки:
– Яка ж земля є найкраща?
– Земля, де з'явився
на світ – мені відповів
він у мить [32, с. 22].

Doña Semanita
Tiene siete hijos.
La mitad son blancos,
La mitad negritos.
Son Lunes y Martes,
Miércoles y Jueves,
Y Viernes y Sábado.
Y Domingo al fin
Que nunca trabaja
Y es bailarín [32, с. 54].

España, España,
la de las bellas mujeres.
España, España,
la preferida del mar.
España, España,
la de los rojos claveles.
España, España,
yo no te puedo olvidar [22, с. 14].

Cuidemos Nuestro Planeta
Qué hermosa tierra tengo
llena de árboles y flores
y un mar tan grande
con muchos peces de colores.
Dios nos la dio limpia
pero el hombre la contamina
arrojando a sus aguas
los residuos de las minas.

Донья Семаніта
Має сім дітей.
Половина – білі,
Половина – чорнявенькі.
Це Понеділок і Вівторок,
Середа й Четвер,
П'ятниця й Субота
І, нарешті, Неділя,
Яка ніколи не працює,
А лише танцює [32, с. 54].

Іспанія, Іспанія,
країна прекрасних жінок.
Іспанія, Іспанія,
приголублена морем.
Іспанія, Іспанія,
країна червоних гвоздик.
Іспанія, Іспанія,
мені тебе не забути!

Подбаємо про нашу планету
Яка у мене прекрасна земля
повна дерев та квітів,
і таке велике море
з багатьма
різнокольоровими рибками.
Бог дав нам світ чистим,
але людина забруднює його,
кидаючи у його води

*No cortemos los
árboles porque
son nuestros pulmones
no arranquemos las flores
porque son nuestros verdes.
Porque sé que allá arriba
hay alguien que está sufriendo
saber que lo que ha creado
se está destruyendo.
Sé que dios nos ayudará
a construir el medio ambiente
y debemos prometerle
que lo cuidaremos
por siempre [40].*

*No me digas que no llore
si llorando naci,
llorando me bautizaron
y llorando estoy por ti [42].*

шахтні відходи.
Не будемо рубати дерева, бо
вони наші легені.
Не будемо зривати квіти,
бо вони наша зелень.
Бо я знаю, що там нагорі
хтось страждає.
Знає, що те, що він створив
руйнується.
Я знаю, що Бог нам допоможе
для створення
навколишнього середовища.
І ми повинні пообіцяти,
що подбаємо про нього завжди.

Не кажи мені не плакати,
бо я народився плачучи,
плачучи, мене хрестили,
і я плачу за тобою.

Додаток Б. Приклади пісень до уроків іспанської мови

El Otoño Llegó

*El otoño ya está aquí,
el otoño ya llegó.
Sopla, sopla el viento
y se aleja el sol,
las nubes se mueven
la lluvia volvió.
El otoño ya está aquí,
el otoño ya llegó.
Nueces y piñones
vamos a coger,
uvas y castañas
vamos a traer.
El otoño ya está aquí,
el otoño ya llegó [41].*

Que llueva

*Que llueva, que llueva
La Virgen de la Cueva
Los pajaritos cantan,
Las nubes se levantan.
¡Que sí, que no,
que caiga un chaparrón!
Que siga lloviendo,
Los pájaros corriendo
Florezca la pradera
Al sol de la primavera.*

Осінь вже прийшла

Осінь вже тут,
осінь вже прийшла.
Дме, дме вітер
і йде сонце,
насуваються хмари
і знову пішов дощ.
Осінь вже тут,
осінь вже прийшла.
Волоські і кедрові горішки
ми будемо збирати,
виноград і каштани
ми принесемо
Осінь вже тут,
осінь вже прийшла.

Нехай проллється дощик

Нехай проллється дощик, нехай
проллється дощик, Свята Діва.
Пташки співають,
хмаринки піднімаються.
Так-так! Ні-ні!
нехай ллє, як з відра!
Нехай дощик триває,
пташки розлетілися,
розквітне величезний луг
під весняним сонечком

*¡Que sí, que no,
que llueva a chaparrón,
que no me moje yo!
y que no rompa los cristales
de la estación [43].*

Amigos del corazón

*Quiero que cuentes conmigo
a donde vayas te sigo
nosotros somos amigos
amigos del corazón.
Y si tienes un problema
si algo te llena de pena
siempre estarán tus amigos
amigos del corazón.
Para ayudar a que te sientas mejor
para poder dejar atrás el dolor
porque en las buenas
y en las malas yo estoy.
Amigo, dame un abrazo te pido
que no está todo perdido
se viene un mundo mejor.
Amigo, hay que seguir el camino
para llegar al destino
no hay que soltar el timón
contra el viento
y marea, amigo
contra todo lo que sea, amigo
amigos del corazón [39].*

Так-так! Ні-ні!
нехай пройде злива,
яка мене не замочить
і яка не розіб'є скло
на станції.

Душевні друзі

Хочу, щоб ти поклався на мене,
куди б ти не пішов, я йду за тобою.
Ми з тобою друзі,
душевні друзі.
І, якщо у тебе проблема,
якщо щось наповнює тебе болем,
з тобою завжди будуть твої
душевні друзі,
Щоб допомогти, щоб тобі стало
краще, щоб зуміти
залишити біль позаду,
коли тобі добре і погано є я.
Друг, обійми мене, прошу,
адже не все втрачено,
настане кращий світ.
Друг, ти повинен продовжувати
свій шлях, щоб дійти до
призначеного місця,
ти не повинен випускати з рук
штурвал всупереч вітру,
і хитавиці, друг, всупереч
чому б то не було, душевні друзі.

A Lavarse Los Dientes

*Cuando temprano en
la mañana, te levantas
y una bella sonrisa tú quieres mostrar
tú te lavas, los dientes tú te lavas*

*Cuando temprano en
la mañana, te levantas
y tienes buenos planes para jugar
tú te lavas, los dientes tú te lavas*

*Cuando temprano en
la mañana, te levantas
y una bella melodía empezó a sonar
tú te lavas, los dientes tú te lavas*

*Cuando temprano en
la mañana, te levantas
y escuchas que la puerta alguien
va a golpear
tú te lavas, los dientes tú te lavas*

*Cuando temprano en
la mañana, te levantas
y quieres la vida disfrutar
tú te lavas, los dientes tú te lavas*[38].

Чистити зуби

Коли рано вранці ти встаєш
і хочеш показати гарну посмішку,
ти чистиш, до блиску
чистиш свої зуби.

Коли рано вранці ти встаєш,
і у тебе чудові плани розважитися,
ти чистиш, до блиску
чистиш свої зуби.

Коли рано вранці ти встаєш,
і починає звучати гарна мелодія,
ти чистиш, до блиску
чистиш свої зуби.

Коли рано вранці ти встаєш
і чуєш, що хтось стукає в двері,
ти чистиш, до блиску
чистиш свої зуби.

Коли рано вранці ти встаєш
і хочеш отримати
насолоду від життя,
ти чистиш, до блиску
чистиш свої зуби.

Romance de la Luna, Luna

*La luna vino a la fragua
con su polisón de nardos.
El niño la mira mira.
El niño la está mirando.
En el aire conmovido
mueve la luna sus brazos
y enseña, lúbrica y pura,
sus senos de duro estaño.
Huye luna, luna, luna.
Si vinieran los gitanos,
harían con tu corazón
collares y anillos blancos.
Niño, déjame que baile.
Cuando vengan los gitanos,
te encontrarán sobre el yunque
con los ojillos cerrados.
Huye luna, luna, luna,
que ya siento sus caballos.
Niño, déjame, no pises
mi blancor almidonado.
El jinete se acercaba
tocando el tambor del llano
Dentro de la fragua el niño,
tiene los ojos cerrados.
Por el olivar venían,
bronce y sueño, los gitanos.
Las cabezas levantadas
y los ojos entornados.*

Місячний романс

Прийшла луна у кузню
з подушкою квітів тривожних.
І дивиться, дивиться хлопчик,
ніяк надивитись не може.
Повітря зворушене ловить
її щонайменший порух.
тверді олов'яні груди
випростуються, мов гори.
Втікай, Місяць, скоріше,
застануть тебе цигани,
зі срібного серця змайструють
каблучки і талісмани.
Пусти мене, хлопче, до танцю!
Як двері вони одчинять,
побачать тебе на ковадлі
з заплющеними очима.
Скоріше біжи, Місяцівно!
Вже коні летять по схилах!
Не смій зачіпати, хлопче,
мою прохолоду білу.
Чимдуж наближався вершник,
б'ючи в барабан долини.
Та тільки заплющив очі
у кузні малий хлопчина.
Верталися гаєм оливовим
Бронза і сон – цигани.
Здіймали голови високо,
очима пільму таранили.

*¡Cómo canta la zumaya,
ay cómo canta en el árbol!
Por el cielo va la luna
con un niño de la mano.
Dentro de la fragua lloran,
dando gritos, los gitanos.
El aire la vela, vela.
El aire la está velando [22, с. 148].*

Як тужно співає сова!
Ай, ай, як вона співає!
Царівна до неба іде,
хлоп'я за рукав тримає.
У кузні цигани плачуть,
Голосять, не бачать світу!
А вітер за нею стежить,
І свічку за нею світить [44].